

DAC8 ieviešana tuvojas – kas jāzina līdz 2025. gada beigām? 3/21/25

Direktore nodokļu konsultāciju nodaļā, PwC
Latvija
Vita Sakne

Konsultants nodokļu konsultāciju nodaļā,
PwC Latvija
Aleksandrs Afanasjevs

Vecākā konsultante nodokļu konsultāciju
nodaļā, PwC Latvija
Elizabete Lizete Lapsiņa

No 2026. gada 1. janvāra stāsies spēkā 2023. gadā pieņemtā Direktīva par administratīvo sadarbību attiecībā uz kryptoaktīviem (DAC8), kas noteiks pakalpojumu sniedzējiem un operatoriem pienākumu ziņot Valsts ieņēmumu dienestam (VID) par konkrētu kryptoaktīvu veidu pārdevējiem. Līdz ar to šobrīd tiek papildināts Latvijas Republikas (LR) tiesiskais regulējums, lai nodrošinātu atbilstību Direktīvas prasībām. Nesen tika izstrādāts likumprojekts, ar kuru tiks precizēta atvieglojumu piemērošana attiecībā uz sniedzamās informācijas apjomu. Plašāk par likumprojektu un DAC8 kopumā - šajā Īsziņā.

DAC8 ietvars

Kā jau informējām iepriekšējās Īsziņās, DAC8 mērķis ir nodrošināt Eiropas Savienības (ES) dalībvalstu nodokļu administrācijas ar informāciju par kryptoaktīvu darījumiem un to veicējiem jeb pārdevējiem (personām, kas caur ziņotāja tirdzniecības platformu veic pārdevēja darbību).

Informācija no katras dalībvalsts tiks izmantota ES līmenī, lai novērstu potenciālu izvairīšanos no nodokļu nomaksas, darbojoties kryptoaktīvu tirgū.

Direktīva tiks pārņemta LR tiesiskajā regulējumā ar grozījumiem likumā “Par nodokļiem un nodevām”, Ministru kabineta (MK) 2020. gada 14. aprīļa noteikumos Nr. 210 un citos MK noteikumos. Šobrīd grozījumi atrodas ārējā saskaņošanas procesā pirms pieņemšanas MK un Saeimā.

Kryptoaktīvi ir definēti ar MiCA regulu un pēc Latvijas Bankas skaidrojuma ietver šādus aktīvu veidus:

1. aktīvam piesaistīts žetons (ART);
2. elektroniskās naudas žetons (EMT);
3. nozīmīgie ART/EMT;
4. citi kryptoaktīvi, ja tie nav aizvietojami, pārvedami un tiem ir identificēts emitents un ja tie nav tieši izslēgti no MiCA darbības jomas (piemēram, patēriņa žetoni).

Vienlaikus kryptoaktīvi, par kuriem jāziņo, neietver elektronisko naudu un centrālās bankas digitālo valūtu.

Ziņošanas pienākums par šādu kryptoaktīvu darījumiem pēc DAC8 nosacījumiem attieksies uz personām, kuras nodrošina platformu darījumu veikšanai, proti:

1. **kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem** - juridiskām personām, kuras sniedz vienu vai vairākus kryptoaktīvu pakalpojumus un kura ir saņēmusi pakalpojumu sniegšanas atļauju no ES dalībvalsts kompetentās iestādes (piemēram, Latvijā šādu atļauju izsniedz Latvijas Banka);
2. **kryptoaktīvu operatoriem** - personām, kuras nodrošina kryptoaktīvu pakalpojumus, bet

neatbilst minētajai kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzēja definīcijai (piemēram, persona nodrošina piekļuvi tirdzniecības platformai un kontrolē to tādā apjomā, lai izpildītu noteiktās pārbaudes un ziņošanas prasības).

Jāatzīmē, ka par ziņošanas pienākumu subjektiem kļūs ne tikai ES dibinātie uzņēmumi, bet arī trešo valstu kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzēji un operatori, kuriem būs pienākums reģistrēties kādā no dalībvalstīm, lai izpildītu ziņošanas prasības.

Atbilstoši pašreizējai likumprojekta redakcijai pakalpojumu sniedzējiem un operatoriem būs jāziņo par šādiem kategoriju darījumiem:

1. maiņas darījumu starp **kryptoaktīvu** un **tradicionālo** (oficiāli emitētu) **valūtu** — t.i., valūtu, ko izlaidusi valsts vai tās centrālā banka, pieejamu skaidrā vai digitālā formā;
2. maiņas darījumu starp **vienu vai vairākiem kryptoaktīviem**.

Attiecīgi no 2026. gada 1. janvāra ik gadu būs jāiesniedz informācija VID par iepriekšējā gada kryptoaktīvu darījumiem (gan tirdzniecību, gan investīcijas). Ja ziņotājs nebūs ievērojis ziņojuma sniegšanas termiņu, VID būs tiesības piemērot soda naudu līdz 14 000 EUR.

Detalizētu informācijas sniegšanas kārtību vēlāk noteiks MK.

Atvieglojums

Direktīvā ir paredzēta iespēja piemērot atvieglojumu attiecībā uz sniedzamās informācijas apjomu. Ja pārdevējs var piekļūt ziņotāja tirdzniecības platformai, izmantojot kādas ES dalībvalsts izstrādāto autentifikācijas risinājumu (piemēram, e-Paraksts, Smart-ID vai internetbankas autentifikācija), ziņotājs varēs sniegt mazāk informācijas par pārdevēju:

1. pārdevēja nosaukums (fiziskai personai – vārds, uzvārds);
2. autentifikācijas risinājuma nosaukums (identifikators);
3. identifikatora izcelsmes valsts.

LR ir jāievieš Direktīvas prasības līdz 2025. gada 31. decembrim. Attiecīgi tiek plānots, ka minētais atvieglojums stāsies spēkā vienlaikus ar Direktīvas normu ieviešanu Latvijas tiesiskajā regulējumā.